

120 aastat koolimees Kustav Olliku sünnist

Jõulu esimesel pühal, 25. detsembril 1869 sündis Läänemaal Ridala kihelkonnas Võnnu vallas Kabrametsa külas Vainu talus talupidajate Jaan ja Anu Olliku peres Kustav Ollik, omaaegse Eesti hariduselu üks tuntumaid organiseerijaid. On huvitav, et sama Võnnu valla Kabrametsa külas sündis ka Cyrillus Kreegi isa.

Kooli läks K. Ollik üheksa-aastasena, kuigi koolisundus algas tol ajal kümneaastaselt. Esimesed kooliteadmised sai Kustav Ollik Võnnu vallakoolist, mille lõpetamise järel ta Haapsalu vene (Nikolai) kooli astus. Pärast selle kooli lõpetamist olid ka vanemate ainelised jõud otsas, kuna neil viielapseline pere toita oli. 13-aastane Kustav pidi hakama kodus talutööd tegema, kuigi ta hing edasi õppima kiskus. Tööst vaba aja pühendas ta enesearendamisele. Ridala ärksamate meeste köster Kentmanni ja C. Kreegi isa Konstantin Kreegi rajatud laenuraamatukogu raamatud luges ta peaaegu kõik läbi.

Eelmise sajandi 80-ndail aastail algas Eestis venes-

tamise ajajärk. Koolmeisteritelt ja vallakirjutajatelt nõuti vene keele oskust. Vastasel korral pidid nad oma kohtadelt lahkuma. Ka Võnnu vallas vabanesisid koolmeisteri ja vallakirjutaja kohad. 16-aastane Kustav Ollik valiti 1886. aastal nii üheks kui ka teiseks.

Palka sai noor koolmeister ja vallakirjutaja 80 rubla aastas, peale selle tuba kütte ja valgustusega. Varsti leidsid aga vallaisad, et see palk «kerge elu peal, kus riidekulu sugugi ei ole», liiga kõrge on ning asuti selle vähendamisele. Samal ajal sai K. Ollik teada, et Tartu õpetajate seminaris uusi õpilasi vastu võetakse ja et seal võimalik on kroonu kulul õppida. Soovijaid oli üle saja, vastu võeti aga 20. Nende 20 hulka tema ka sattus. Tartu seminaris õppis K. Ollik aastail 1887—1890. Pärast seminari lõpetamist algas töö Viljandi linnakoolis, mis kestis viis aastat. 1895. aastal avanes võimalus edasi õppida Peterburi Õpetajate Instituudis. Head soovitusel aitasid saada ka stipendiumi. Instituudi

lõpetas K. Ollik 1898. aastal. Samal aastal õnnestus tal asuda tööle Tallinna Nikolai algkooli, algul õpetaja, hiljem juhatajana. 1910. aastal valiti K. Ollik Tallinna reaalkooli õpetajaks, 1919. aastal sama kooli inspektoriks. Aastatel 1919—1921 töötas ta Tallinna koolinõunikuna, 1921—1927

haridusministeeriumi kooliosakonna juhatajana. 1927—1930 oli K. Ollik ametis koolivalitsuse direktorina ning aastail 1930—1934 haridusnõunikuna haridusministeeriumi juures. 1934—1939 oli K. Ollik ajakirja «Eesti Kool» tegevtoimetaja.

K. Ollik oli tegev paljude hariduselu probleemide lahendamisel. Ta aitas organiseerida ületallinnalise laste loenduse (selgus, et 8471-st 8—15-aastasest lapsest ei käinud koolis 1535), aitas kaasa üldise maksuta alghariduse kehtimapanekule 1913. aastal, ka eestikeelse kooli loomisel oli K. Ollik aktiivselt tegev.

K. Ollik võttis meelsasti osa seltskondlikust elust. Loetleme siin sellest vaid

Kustav Olliku perekond 1930-ndatel aastatel.

väikese osa: ta oli Tallinna Algkoolide Kehvemate Õpilaste Toetamise Seltsi, Tallinna Pedagoogilise Seltsi, Eestimaa Rahvahariduse Seltsi, Eesti Punase Risti Seltsi, Eesti Õpetajate Liidu, Eesti — Soome — Ungari ühingu, Noorte Meeste Kristliku Ühingu ja paljude teiste organisatsioonide juhtiv tegelane.

Kustav Ollik töötas hariduspöllul pidevalt 53 aastat. Selle tööga on ta jäädvustanud

oma nime Eesti hariduslukkku. K. Ollik suri 1965. aastal kõrge vanuses: 96-ndal eluaastal.

Usun, et võndlased edaspidi jäädvustavad kuulsa mehe mälestuse, kas mälestustahvliga või muul viisil. Tasuks kaaluda K. Olliku sünnikodu ja samas Kabrametsa külas sündinud mehe, Cyrillus Kreegi isa, sünnikodu ühistamist.

Tenno SILLASTE